

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Radó Richard*

Cím: *A budai színészet*

kezdet

Forrás: *Pesti Hírlap*

Bn.

1937 VI. 13.

(Hely)

(ldő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Budai Népszínház

ldő

"1861"

Személy

Helyszám

Közp. nyom

A budai színészet kezdete

Ezernyolcszázhatvanegyben nyílt meg az első budai színház

A szabadságharc után száműzték a magyar gondolatot, Pesten és Budán német szó járta. Magyar előadás kizárólag a Nemzeti Színházban volt. Ennek vezetősége és derék társulata is csak áldozatos és küzdelmes munkával tudta valahogyan ébrentartani a magyar nyelv és zene iránti érdeklődést. Más volt a helyzete a német színházaknak, amelyeket a hatóságok legmesszebbmenően támogattak.

Viszont Molnár György, aki egyébként szegedi és balatonfüredi direktor is volt, évek óta hiába fáradozott, hogy Budán néhány magyar előadást rendezhessen. Kérelmét mindig visszautasították. Meglepetésszerűen hatott tehát, amikor a Bach-kormány bukása után, 1861-ben Buda város derék tanácsa végre megadta a kért engedélyt. Feley Ede polgármesterrel az élén, a már magyar magisztrátus hazafias lelkesedéssel támogatta a magyar társulatot. Hogy a magyarság felszabadult, a hazafias érzelmű polgárság a tőle telhető mértékben igyekezett Thália magyar papjainak segítségére. Az Alagut Társaság a Budai Szinkör magyar társulatának szabad átjárását engedélyezte az alaguton. A magyar szintársulat bizony nehezen tudta meghódítani a német előadásokhoz szokott közönséget. A színészek tudásuk javát adták, különösen a „Pütkösdi királyné” című énekes vígjátékban, mely a Budai Szinkör kasszadarabja lett. E sikertől felbuzdulva, Molnár igazgató állandó magyar színház céljaira ingyen telket kért Buda városától, melynek hazafias érzésű vezetősége teljesítette az igazgató kérését és átengedte a Lánchíd előtti telket a rajta levő épülettel. Ez egykor Mátyás király lovaglóiskolája volt és igen alkalmasnak találták a színház céljára való átalakításra. A költségek előteremtésére országos gyűjtést rendeztek. A mozgalom élén állott Feley Ede, Budavára polgármestere és Aldássy Antal városkapitány. Felhívást bocsátottak ki. A felhívásnak csak kezdetben volt erősebb visszhangja, később csökkent a lelkesedés s a bizottság ismételten szólította fel a lapok útján a közönséget, hogy a nála levő gyűjtőleveket és a befolyt összegeket szolgáltatassa be. Kétségtelen, hogy a színház megépítését a közületeken kívül néhány nagyiparos és kereskedő tette lehetővé. Buda városa az ingyen telken és

épületen kívül kétezer forinttal járult hozzá a gyűjtéshez, azonkívül évi ezer forint szubvenciót szavazott meg. Pest városa ezer forintot adott. A tervező építésszek díjtalanul vállalták a munkavezetést és több munkás ingyen dolgozott. Ugyancsak díjtalanul készültek a színház épületén elhelyezett mellszobrok, melyek mindegyike egy történelmi alakot ábrázolt. A lelkes adakozók névsorában ott látjuk a Luczenbacher testvéreket, akik tízezer téglát ajándékoztak. Ugyannyi téglát adott Brunner Antal téglavető és városi képviselő. Amikor a színház elkészült, Molnár igazgató a sajtó útján halát mondott a nemzetnek azért, hogy filléreivel adózott az építkezéshez, a színműroktól pedig azt kérte, hogy az első évben a már régebben színrekerült darabok után mondjanak le a tiszteletdíjról. A színház elég nagy volt és ezernyolcszáz ember fért bele. 1861 szeptember 14-én nyitották meg ünnepelesen, Jókainak erre az alkalomra írt prólógusával.

Változatos és küzdelmes élete volt a budai magyar népszínháznak. A magyar daraboknak nem volt sikere és ezért az akkor divatos operettműfajra tért át az igazgató, akinek sikerült Offenbach Dunan apó-jával telt házakat csinálni. Nagy sikere volt a Párizsból importált kánkán-táncnak is. A legkiadósabb kasszadarab az Ördög pirulái című operett volt, mely közel kétszázszor került színre. A színháznak már akkor nemcsak erkölcsi, de anyagi sikerei is voltak, de Molnár György nem értett a gazdálkodáshoz. Művész volt a szó igaz értelmében, aki uzsorások kezébe került és 1864 nyarán csődbe jutott. Atmenetileg a színészek konzorciális alapon folytatják az üzemet, majd ismét a kitűnő Molnár vezeti a színházat változó szerencsével. De hiábavalónak bizonyult minden igyekezete, 1869 elején végleg bezárulnak a Budai Népszínház kapui.

Nemcsak a társulat és a közönség, hanem Buda városa is bánatos szívvel vette tudomásul a magyar színművészet szomorú sorsát és eladta a színház épületét telkestül az államnak, amely odaépítette a kereskedelemügyi minisztériumot.

Radó Richárd.

mda.1927 - 1695